

**Validizace české verze specifického dotazníku pro genitální bradavice
(Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados – CECA10)
u vybrané populace českých žen**

**Validization of the czech version of specific questionnaire for genital warts
(Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados – CECA10)
in selected population of czech women**

Alena Rosezínová^{1,2}, David Školoudík¹

¹Centrum vědy a výzkumu, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci,
Olomouc, Česká republika

²Katedra ošetrovatelství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, Česká republika

ABSTRAKT

Východiska: Condyloma acuminata je nejběžnější pohlavně přenosná nemoc, která má negativní vliv na kvalitu života. Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados je specifický dotazník, který umožňuje měřit kvalitu života u tohoto onemocnění. Dotazník je rozdělen na 2 dimenze – sexuální a emocionální.

Cíl: Cílem studie bylo vytvořit ověřenou a spolehlivou českou verzi dotazníku Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados.

Metody: Česká verze dotazníku byla ověřena na vzorku 60 žen. Reliabilitu jsme posoudili pomocí ukazatele Cronbachovo alfa. Validitu jsme posoudili pomocí Pearsonova korelačního koeficientu a pomocí konfirmační faktorové analýzy a shlukové analýzy.

Výsledky: Vnitřní konzistenci dotazníku potvrzuje hodnota Cronbachovo alfa 0,97. Byla potvrzena kritériální validita. Korelace sexuální dimenze a dotazníku sexuální spokojenosti jsou vysoké – oba nástroje měří stejné komponenty. To samé platí o korelaci mezi emocionální dimenzí a celkovým psychickým zdravím – součástí dotazníku Short Form 36 (Test kvality života, zkrácená verze 36). Konfirmační faktorová i shluková analýza potvrdily, že struktura dotazníku odpovídá dvěma uvažovaným dimenzím.

Závěry: Vznikla česká verze dotazníku Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados, kterou lze využít k orientačnímu posouzení kvality života žen s condyloma acuminata. Jedná se o krátký dotazník, který má 10 položek a hodnotí kvalitu života ve dvou dimenzích.

ABSTRACT

Background: Condyloma acuminata is the most common sexually transmitted disease that has a negative impact on quality of life. Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados is a specific questionnaire that allows you to measure the quality of life for this disease. The questionnaire is divided into 2 dimensions – the sexual and the emotional.

Aim: The aim of the study was to create a verified and reliable Czech version of the Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados.

Methods: The czech version of the questionnaire was verified on a sample of 60 women. The reliability was assessed using Cronbach's alpha marker. The validity was assessed using the Pearson's correlation coefficient and confirmation factor analysis and cluster analysis.

Results: The internal consistency of the questionnaire confirms the value of Cronbach's alpha 0.97. Criterion validation has been confirmed. The correlation between the sexual dimension and the sexual satisfaction questionnaire are high – both instruments measure the same components. The same is true of the correlation between the emotional dimension and the overall mental health – part of the Short Form 36 questionnaire (Life Quality Test, shortened version 36). Confirmatory factor and cluster analysis confirmed that the structure of the questionnaire exactly corresponds to the two dimensions considered.

Conclusions: The Czech version of the questionnaire Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados was created. It can be used to orientatively assess the quality of life of women with condyloma acuminata. This is a short questionnaire that has 10 items and evaluates the quality of life in two dimensions.

KLÍČOVÁ SLOVA

condyloma acuminata, kvalita života, validita, reliabilita, měřicí nástroj

KEY WORDS

condyloma acuminata, quality of life, validity, reliability, measuring instrument

ÚVOD

Condyloma acuminata (CA) nebo anogenitální bradavice jsou benigní epitelální novotvary způsobené z 90 % infekcí lidským papilomavirem (HPV) typu 6 a 11. CA patří mezi nejběžnější pohlavně přenosná onemocnění (STD) s roční incidencí 496 případů na 100 000 obyvatel (1). I přes to, že existuje poměrně široká škála terapie, mají CA vysokou míru recidivy od 40 do 60 % (2). Díky své chronické povaze vyvíjí CA obrovský psychologický tlak na pacienty, což způsobuje změny v jejich sexuálním životě a snížení kvality života – Quality Of Life – QOL (3, 4). Dnešní zdravotní péče by neměla být zaměřena pouze na léčbu onemocnění, ale zároveň by měla sledovat, jaké dopady má dané onemocnění na klientův život a změny v něm. Součástí komplexní zdravotnické péče je i hodnocení kvality života související se zdravím (Health Related Quality of Life – HRQL). K hodnocení kvality života související se zdravím můžeme využít několik metod: generické (u osob zdravých i nemocných), specifické (u pacientů s jedním konkrétním typem onemocnění nebo souborem symptomů), popřípadě metody smíšené. Pro konkrétní specifická onemocnění je obvykle celosvětově k dispozici více dotazníků k posouzení HRQL, které se mohou lišit svými základními charakteristikami. U genitálních bradavic bohužel takový výběr specifických dotazníků nemáme. Lze využít dotazník HIP (HPV Impact Profile), který je ale zaměřen na pacienty s HPV infekcí, nikoli jen na pacienty s CA. Dále je k dispozici dotazník CECA10 (Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados), což je specifický dotazník, který umožňuje měřit kvalitu života žen i mužů s genitálními bradavicemi.

Generické nástroje k hodnocení kvality života související se zdravím v několika zahraničních studiích ukázaly, že pacienti s CA mají sníženou QOL (5-15). Tyto generické nástroje nejsou ovšem optimalizovány pro hodnocení sexuální, psychologické a emocionální oblasti QOL pacientů s CA. Proto byl kolektivem španělských autorů vyvinut specifický dotazník CECA10,

který byl navržen speciálně pro pacienty s tímto onemocněním (16). V současné době je dotazník k dispozici ve španělštině, angličtině a čínštině (2, 9, 16). Bylo zjištěno, že CECA10 má dobrou reliabilitu a validitu při aplikaci u evropských i čínských pacientů s genitálními bradavicemi (2, 9). Studie, které použily dotazník CECA10 zjistily, že pacienti s CA mají sníženou kvalitu života, vykazují strach a úzkost vůči nemoci a mají sexuální problémy (7-9, 14).

V České republice bohužel nebyla zatím provedena žádná studie, která by zjišťovala HRQL pacientů s genitálními bradavicemi, ať už pomocí některého z generických dotazníků k měření kvality života související se zdravím či nějakého specifického dotazníku. Cílem této studie bylo přeložit anglickou verzi CECA10 do češtiny a posoudit spolehlivost a platnost české verze CECA10 pro hodnocení QOL u vybrané české populace žen s genitálními bradavicemi.

CÍL PRÁCE

Tato studie má stanovené dva cíle: 1. Vytvořit českou verzi CECA10, 2. Ověřit reliabilitu a validitu české verze CECA10 u vybrané populace českých žen.

METODIKA

Vzorek respondentek zahrnoval 60 žen s diagnózou genitální bradavice. Jednalo se o záměrný výběr respondentek. Kritéria výběru byla: 1. přítomnost genitálních bradavic, 2. věk (18 let a výše), 3. respondentky musely být klientkami vybraných gynekologických ambulancí, 4. vzhledem k užití dotazníku GRISS (The Golombok-Rust Inventory of Sexual Satisfaction) bylo dalším kritériem výběru v současné době trvající heterosexuální vztah (toto kritérium se nezjišťovalo předem), 5. posledním kritériem pro zařazení ženy do výzkumného šetření byla nepřítomnost nějakého jiného onemocnění (opět se tento fakt nezjišťoval předem). Kritéria pro vyloučení byla: 1. homosexuální orientace, 2. v současné době trvající homosexuální nebo bisexuální vztah, 3. přítomnost jiného onemocnění

než CA, 4. odmítnutí účasti na výzkumném šetření. Všechny respondentky poskytly informovaný souhlas s účastí na výzkumném šetření. V Ústeckém kraji bylo osloveno několik gynekologických ambulancí s žádostí o spolupráci na výzkumném šetření, avšak ne všechny ambulance projevíly o tuto spolupráci zájem. Oslovené ambulance byly vybrány vzhledem k dobré dostupnosti autorům článku a také kvůli předešlým kladným zkušenostem se spoluprací na jiných výzkumech. Aby byl zajištěn větší vzorek respondentek, byla již v průběhu výzkumu oslovena ještě gynekologická ambulance v Praze, která se zaměřuje na léčbu genitálních bradavic. Tato ambulance projevila zájem o spolupráci. Respondentky tedy byly oslovovány ve čtyřech vybraných gynekologických ambulancích v Ústeckém kraji a v jedné gynekologické ambulanci v Praze, a to v období od listopadu 2016 až do listopadu 2017. Z hlediska věkového rozložení se soubor respondentek skládal z žen ve věku mezi 18 až 45 lety s průměrem 33,10 let.

Podmínkou účasti v širší studii, jejíž součástí bylo i vytvoření české verze dotazníku CECA10, byl informovaný souhlas klientky s účastí ve výzkumném šetření. Respondentky obdržely na začátku studie také úvodní dopis, v němž jim byly poskytnuty základní informace o probíhajícím výzkumu a jeho účelu.

Před zahájením výzkumného šetření bylo dále získáno souhlasné stanovisko Etické komise Krajské zdravotní a.s. – Masarykova nemocnice o.z. v Ústí nad Labem. Souhlasné stanovisko bylo etickou komisí uděleno dne 23. 11. 2016. Dále byly získány souhlasy zdravotnických zařízení, ve kterých probíhal sběr dat.

Data byla počítačově zpracována s využitím programu Microsoft Excel 2007. Pro statistické analýzy byl použit program SW STATISTICA, v. 11.

Byla vytvořena dotazníková baterie, která se skládá z několika dotazníků. Tyto dotazníky zjišťují kvalitu života (Test kvality života – Short Form-36, SF-36), sexuální spokojenost (GRISS) a kvalitu emocionálního a sexuálního života u žen s genitálními bradavicemi (CECA10). Dotazníková baterie je doplněná o sociodemografické otázky (věk, vzdělání, zaměstnání, počet sexuálních partnerů za posledních 6 měsíců, sexuální orientace) a o otázky klinické (rozsah a lokalizace bradavic, doba trvání onemocnění, recidiva, předchozí léčba).

Specifický dotazník condyloma acuminata – Cuestionario Específico en Condilomas Acuminados, in Spanish (CECA)

Tento specifický dotazník byl vytvořen kolektivem španělských autorů v roce 2005. Původní verze dotazníku obsahovala 22 položek a dotazník byl označován

zkratkou CECA 22. Na základě Rasch analýzy vytvořil kolektiv autorů kratší verzi dotazníku s deseti položkami (CECA 10), který je užíván i v ostatních zahraničních studiích. V současné době existuje španělská, čínská a anglická verze dotazníku, přičemž anglická verze byla vytvořena taktéž španělskými autory, a to za účelem publikování v zahraničních odborných časopisech.

CECA 10 má za úkol zjistit kvalitu sexuálního a emocionálního života. Pro specifičnost položek v dotazníku je určen pouze pro respondenty s anogenitálními bradavicemi. Lze ho administrovat u mužů i u žen. Dotazník je rozdělen na 2 dimenze – sexuální dimenze a emocionální dimenze. Prvních 6 položek v dotazníku spadá do emocionální dimenze (autory označováno jako faktor CECA 6) a poslední 4 otázky patří do sexuální dimenze (faktor CECA 4).

Celý dotazník se týká období posledních 7 dnů života respondenta před vyplněním dotazníku. U každé otázky je na výběr z 5 možných odpovědí. Odpovědi jsou řazeny ve smyslu Likertovy stupnice (vždy, téměř vždy, někdy, zřídka, nikdy). Jediná výjimka je u otázek č. 3 a 5, kde je navíc možnost odpovědi „nepoužitelné“. V emocionální dimenzi lze dosáhnout skóre 6 – 30 a v sexuální 4 – 20. Celkový rozsah skóre je tedy 10 – 50. Obecně platí, že čím vyšší skóre respondent získá, tím lepší kvalitu života v dané oblasti má (16).

Hodnoty Cronbachova alfa u španělské verze dotazníku jsou 0,86 a 0,91 (pro faktor CECA6 a CECA4). Koeficienty reliability testu-retestu jsou 0,76 a 0,82 (9). Anglická verze CECA10 prokázala její validitu, reliabilitu a rovnocennost se španělskou verzí. Anglická verze CECA10 byla využita v různých zemích, včetně Velké Británie, Nizozemska a Finska (7, 8, 14, 20). Anglická verze CECA22 byla použita ve Velké Británii a v Chorvatsku (5, 13). Hodnoty Cronbachova alfa u čínské verze jsou 0,88, 0,84 a 0,83 pro celkové skóre, emoční dimenzi a sexuální dimenzi. Koeficient reliability testu-retestu je 0,98. U čínské verze byla dále zjišťována kritériální validita ($r = -0,50$) a byla provedena faktorová analýza (položky se shlukují do dvou domén). Taktéž čínská verze CECA10 prokázala dobrou reliabilitu a validitu (2).

VÝSLEDKY

Lingvistická validizace dotazníku CECA10

K překladu dotazníku CECA10 jsme použili anglickou verzi nástroje. Překlad do českého jazyka provedli nezávisle tři specializovaní překladatelé a poté byla provedena kontrola jednotlivých položek a jejich obsahové správnosti v překladech. Porovnáním jednotlivých položek ve třech verzích překladů vznik-

la jedna výsledná česká verze dotazníku CECA10. Z každého překladu byly vybrány nejkvalitnější části a provedly se nutné opravy. Vznikl tak první český překlad. Po té byl proveden zpětný překlad dalšími dvěma překladateli, kteří českou verzi přeložili do angličtiny, aniž by byli seznámeni s anglickou verzí dotazníku. Mateřským jazykem těchto dvou překladatelů je anglický jazyk, jsou to tedy angličtí rodilí mluvčí. Anglické zpětné překlady byly obsahově a významově přesným překladem českého prvního překladu. Zpětné překlady do angličtiny jsme porovnali s textem anglického originálního dotazníku. Zaměřili jsme se na obsahové a významové odchylky mezi originálním dotazníkem a těmito zpětnými překlady. Jelikož se v tomto případě jedná o krátké a jednoduché věty, tak si vzniklé verze nástrojů vzájemně obsahově i formálně odpovídaly.

Po té, co jsme graficky upravili českou verzi dotazníku CECA10 jsme ho předložili vzorku respondentek ($n = 10$). Ženy měly dotazník vyplnit a případně vznést připomínky k obsahové i formální stránce dotazníku. Respondentky žádné připomínky nevnesly, tím pádem nedošlo již k žádným úpravám české verze dotazníku CECA10.

Před začátkem výzkumu byl osloven hlavní autor dotazníku CECA10 a byl požádán o souhlas s vytvořením české verze CECA10, s jeho publikováním

v rámci vědeckých publikací apod. Tento souhlas byl od hlavního autora dotazníku získán.

Reliabilita české verze CECA10

Reliabilitu, jako vnitřní konzistenci položek, jsme zjišťovali pomocí Cronbachova alfa. To měří závislosti mezi jednotlivými položkami a je tedy mírou vnitřní konzistence testu. Hodnoty Cronbachova alfa jsou 0,98 a 0,96 pro faktor CECA6 a CECA4 (Tabulka 1).

Tabulka 1 Reliabilita CECA10

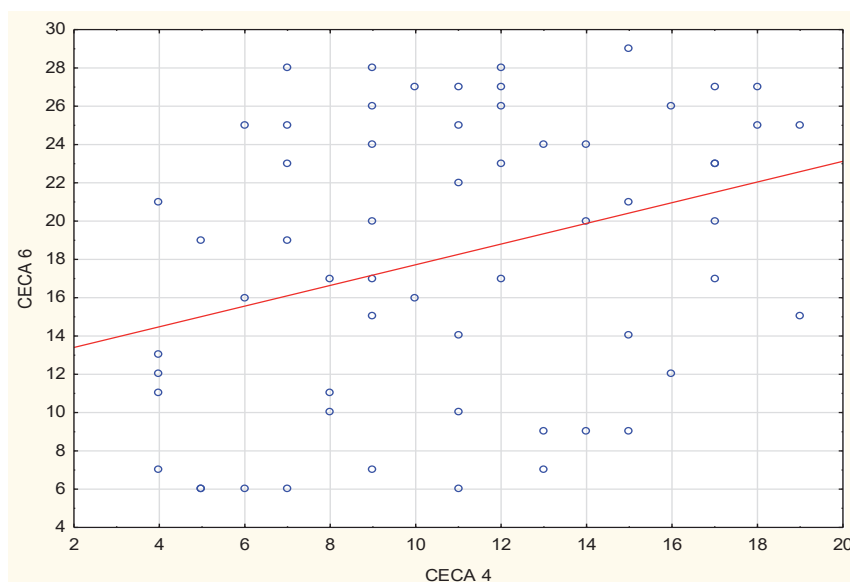
dimenze	\bar{x}	s	CrA	PMPK
CECA 6	18,20	7,40	0,98	0,89
CECA 4	10,89	4,37	0,96	0,86

Legenda: \bar{x} (aritmetický průměr), s (směrodatná odchylka), CrA (Cronbachovo alfa), PMPK (průměrná mezi-položková korelace)

Nebyla prokázána příliš těsná závislost mezi hodnocením emocionálního a sexuálního života (Graf 1). Odpovídající index determinace má hodnotu 0,102, tj. lineární regresní model (na grafu 1 viz červená přímka) vysvětluje variabilitu dat pouze cca z 10 %. Regresní model je ovšem statisticky významný ($p = 0,013$), má konkrétně tento tvar:

$$\text{CECA 6} = 12,321 + 0,540 \cdot \text{CECA 4}$$

Graf 1 Reliabilita CECA10 – vztah mezi CECA4 a CECA6

S rostoucí hodnotou hodnocení CECA4 tedy v průměru úměrně vzrůstá i hodnocení CECA6 (přičemž lze říci, že nárůst hodnocení CECA4 o 2 body znamená nárůst CECA6 zhruba o 1 bod). V tomto smyslu tedy byla potvrzena reliabilita jakožto vnitřní konzistence obou složek CECA10.

Validita české verze CECA10

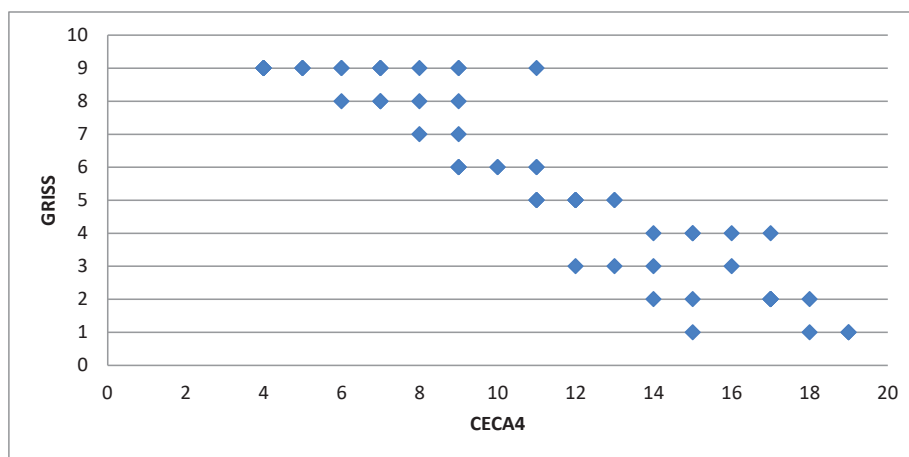
Posuzovali jsme kriteriální (konkr. souběžnou) validitu pomocí Pearsonova korelačního koeficientu. Dále jsme validitu posuzovali také pomocí konfirmační faktorové analýzy a pomocí shlukové analýzy.

Abychom zjistili, zda dotazník skutečně měří to, co má měřit, bylo zapotřebí porovnat data získaná tímto nástrojem s daty, která byla získána jiným měřicím nástrojem, který má zkoumat stejnou oblast měření. Byla tedy zjišťována souběžná validita pomocí korelačního koeficientu mezi dvěma měřicími nástroji. Jelikož se dotazník CECA10 skládá ze dvou dimenzí (emocionální a sexuální), byly ke komparaci dat použity také dva měřicí nástroje, či jejich část. Data hodnotící sexuální dimenzi byla porovnána s daty získanými dotazníkem GRISS (CECA4 vs. celkové skóre GRISS). Data, která hodnotí emocionální dimenzi,

byla porovnána s daty z dotazníku SF-36, konkr. s jeho částí – indexem celkového psychického zdraví (MCS), které se počítá z průměru všech dimenzí spadajících do psychické složky (CECA6 vs. MCS).

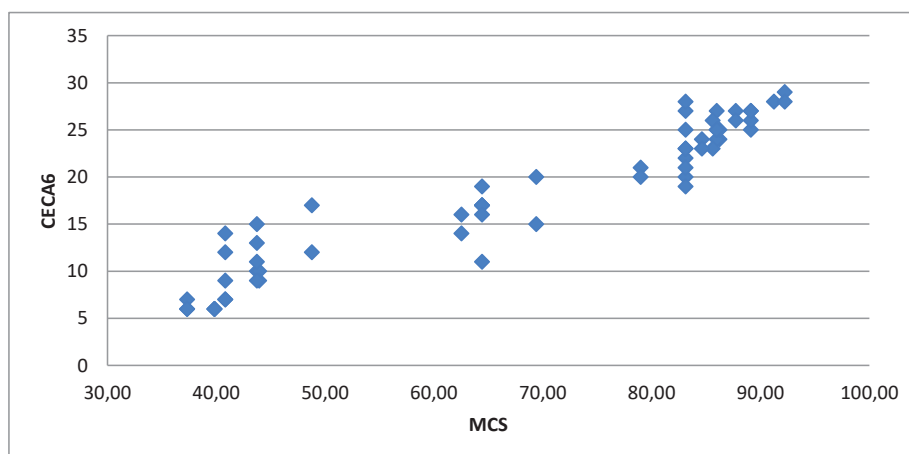
Byla zjištěna velmi dobrá shoda mezi hodnocením pomocí celkového skóre GRISS a pomocí CECA 4 (Graf 2). Shoda je zde ve smyslu nepřímé úměry – rostoucím hodnotám jednoho ukazatele odpovídají klesající hodnoty druhého. Odpovídající korelační koeficient je tudíž záporný ($r = -0,930$). Jde o mimořádně vysokou míru korelovanosti, míra shody činí cca 86 % ($r^2 = 0,865$).

Graf 2 Validita CECA10 – celkové skóre GRISS vs. skóre CECA4

Velmi dobrá shoda byla zjištěna také mezi hodnocením pomocí MCS a pomocí CECA6 (Graf 3). Shoda je zde ve smyslu přímé úměry – rostoucím hodnotám jednoho ukazatele odpovídají rostoucí hodnoty druhého. Odpovídající korelační koeficient je tudíž kladný ($r = 0,950$). Opět jde o mimořádně vysokou míru korelovanosti, míra shody činí cca 90 % ($r^2 = 0,903$).

Graf 3 Validita CECA10 – skóre MCS vs. skóre CECA6

Pro ověření validity byla dále provedena faktorová analýza všech 10 proměnných (položek). Konstruován byl model se dvěma faktory. Výsledky znázorňuje tabulka 2.

Tabulka 2 Faktorová analýza CECA10

položky	Factor 1	Factor 2
CECA1	-0,897496	0,339118
CECA2	-0,906355	0,267533
CECA3	-0,911788	0,235905
CECA4	-0,893961	0,343725
CECA5	-0,876746	0,370510
CECA6	-0,895738	0,366251
CECA7	-0,494506	-0,821126
CECA8	-0,634070	-0,682948
CECA9	-0,622924	-0,707721
CECA10	-0,585700	-0,754948
Prp.Totl	0,620619	0,284327

Legenda: Prp.Totl. (celková – procentuální významnost daného faktoru pro vysvětlení kompletních dat)

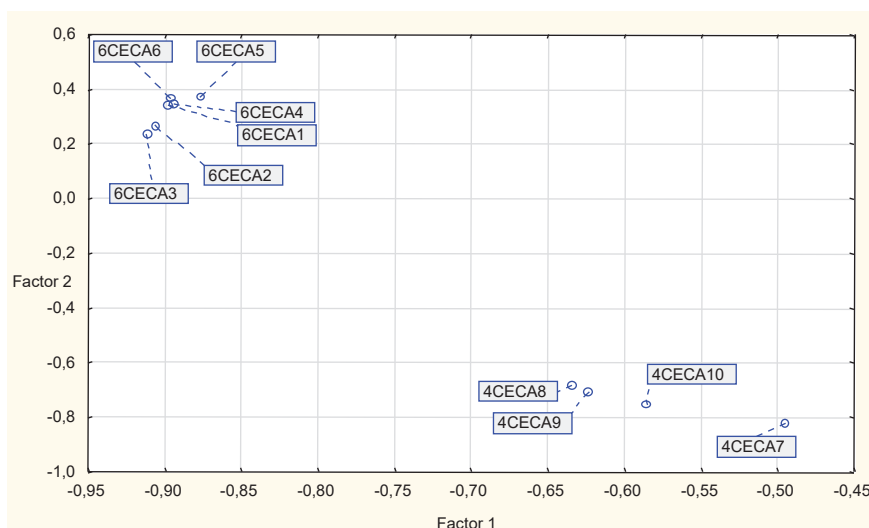
Jako proměnné, přispívající do faktoru 1, byly detekovány položky CECA1 až CECA6 (viz šedě podbarvené hodnoty nábojů v tabulce 2 ve sloupci Factor 1). Jako proměnné, přispívající do fakto-

ru 2, byly detekovány položky CECA7 až CECA10 (viz hodnoty nábojů v tabulce 2 ve sloupci Factor 2, z nichž pouze CECA8 není šedě podbarvena, ale odpovídající hodnota se téměř blíží hranici 0,7 pro „dostatečně přesvědčivý“ náboj). Struktura dotazníku tedy přesně odpovídá dvěma uvažovaným doménám. Míru náležení jednotlivých položek (deseti proměnných) do jednotlivých domén a zároveň míru jejich vzájemné podobnosti ilustruje graf 4, znázorňující tzv. hlavní komponenty. Korelovanost jednotlivých položek je znázorněna v tabulce 3. Všechny položky jsou vzájemně pozitivně korelovány (tj. vyšší hodnoty dané položky znamenají i vyšší hodnoty u jiné položky). Rozdělení do dvou domén je patrné i z této struktury – výrazně vysoké hodnoty korelačního koeficientu (nad 0,8 – v tabulce 3 šedě podbarvené) jsou jak vzájemně mezi položkami CECA1 až 6, tak mezi položkami CECA7-10. Nejméně korelována s ostatními byla položka č. 7 (což se na grafu 4 projevilo jejím „odsunem“ nejdál od ostatních). Podobně se chová ještě položka č. 10.

Tabulka 3 Korelovanost položek CECA10

	CECA2	CECA3	CECA4	CECA5	CECA6	CECA7	CECA8	CECA9	CECA10
CECA1	0,886	0,898	0,903	0,880	0,921	0,181	0,324	0,299	0,286
CECA2	–	0,855	0,869	0,880	0,904	0,228	0,419	0,356	0,316
CECA3		–	0,897	0,860	0,862	0,272	0,388	0,405	0,352
CECA4			–	0,889	0,914	0,161	0,326	0,311	0,274
CECA5				–	0,918	0,121	0,297	0,308	0,233
CECA6					–	0,136	0,331	0,305	0,242
CECA7						–	0,839	0,854	0,890
CECA8							–	0,833	0,844
CECA9								–	0,873

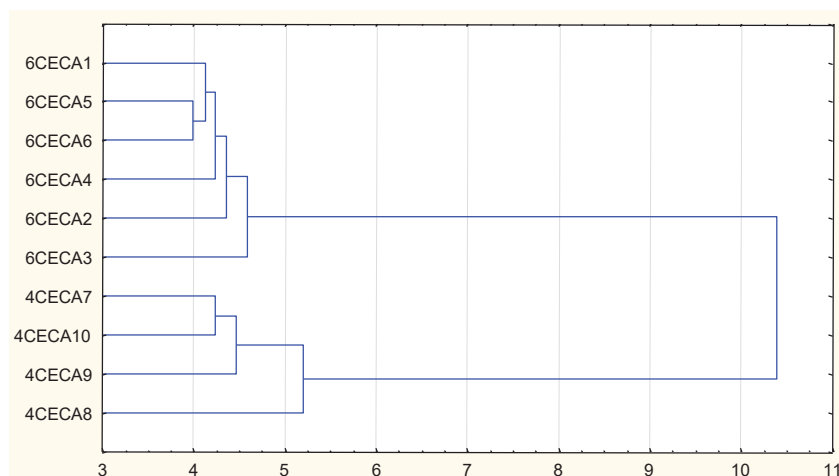
Poznámka: Prázdná políčka nejsou chybějící, tato tabulka je symetrická a je zbytečné uvádět tytéž údaje.

Graf 4 Factor1 vs. Factor2

Data bylo možno zpracovat alternativně také metodou shlukové analýzy (cluster analysis). Požadavek rozdělit 10 proměnných do dvou shluků skončil analogickým výsledkem, tedy shluk 1 = proměnné CECA1-6, shluk 2 = proměnné CECA7-10. U této metody je standardním výstupem graf znázorňující ve stromové struktuře postupné shlukování nejpodobnějších si proměnných – tree-clustering (Graf 5). Na tomto grafu je patrné ono rozdělení na dvě skupiny (domény). V té „horní“ skupině tvoří jakési iniciační jádro položky č. 5 a 6, jako poslední (tedy „nejdál od

jádra“ tohoto shluku) se ke zbytku připojuje položka č. 3; naopak v té „dolní“ skupině je jádrem dvojice položek č. 7 a 10 a naopak tou nejvzdálenější je v rámci tohoto shluku položka č. 8. Graf 5 je tudíž v souladu s grafem 4 z faktorové analýzy; podle obou grafů je např. položka č. 8 ze všech položek v rámci své domény nejbližší k doméně druhé. Zároveň je tento graf i v souladu s tabulkou 3 korelačních koeficientů. Položky 7 a 10 vyšly nejméně korelované s ostatními, právě proto byly matematickým algoritmem vybrány jako jádro druhého shluku.

Graf 5 Shluková analýza CECA10

DISKUSE

Tato studie vyvinula českou verzi dotazníku CECA10 s velmi dobrou reliabilitou a validitou. Vývoj české verze CECA10 usnadní hodnocení kvality života u pacientů s genitálními bradavicemi, což umožní objektivní srovnání českých dat s výsledky zahraničních studií. CECA10 je desetipoložkový nástroj, kde jsou položky, stejně jako v původní verzi, seskupeny do dvou domén – emocionální a sexuální.

Reliabilita

O velmi výborné vnitřní konzistenci české verze dotazníku CECA10 svědčí vysoká Cronbachova alfa, která činí 0,97 pro CECA10, 0,98 pro CECA6 a 0,96 pro CECA4. Autoři dotazníku CECA10 uvádějí u originální verze hodnoty Cronbachova alfa 0,86 pro CECA10, 0,84 pro CECA6 a 0,86 pro CECA4 (16). Reliabilitu španělské verze dotazníku zjišťovali také jiní autoři o pár let později. Ve své studii uvádějí velmi dobrou vnitřní konzistenci s hodnotami Cronbachova alfa 0,91 pro celkové skóre, 0,86 pro emocionální dimenzi a 0,91 pro sexuální dimenzi. V rámci zjišťování reliability prováděli ještě test-retest, kdy korelační koeficient vyšel 0,82 pro emocionální dimenzi a 0,76 pro sexuální dimenzi. Autoři neuvádějí, za jaké časové ob-

dobí byl test-retest proveden (9). K dispozici jsou také výsledky testování reliability čínské verze CECA10. I v této studii se potvrdila dobrá vnitřní konzistence dotazníku, kdy hodnoty Cronbachova alfa byly pro CECA10 0,88 a 0,84 a 0,83 pro emocionální a sexuální dimenzi. Korelační koeficient pro test-retest reliabilitu činil 0,98. V čínské studii bylo opakování testu provedeno po 15 dnech (2). I my jsme se při plánování výzkumu rozhodovali, zda ověřit reliabilitu dotazníku pomocí test-retestu. U tohoto testu je doporučen nejméně tříměsíční rozestup mezi dotazníky, aby nedošlo k tzv. efektu zácviky, ale zároveň je zde riziko, že během takto dlouhé doby může dojít k výrazným psychickým změnám. Jelikož autoři dotazníku doporučují, že by se měl týkat posledních 7 dnů před vyplněním, rozhodli jsme se vzhledem k výše zmíněným nevýhodám test-retest nakonec nevyužít. Je tedy otázkou jakou vypovídající hodnotu mají korelační koeficienty test-retestu v ostatních zahraničních studiích.

Validita

Faktorová analýza ukázala zcela jasnou strukturu dotazníku CECA10. Stejně jako u čínské verze dotazníku byly identifikovány 2 faktory, které odpovídají 2 dimenzím. V našem případě faktor 1 zahrnoval po-

ložky 1-6 (emocionální dimenze) a faktor 2 položky 7-10 (sexuální dimenze). U čínské verze dotazníku to bylo velice obdobné. Faktor 1 zahrnoval položky 1-5 a faktor 2 zahrnoval položky 6-10. Autoři se zde zaměřili na položku č. 6, která jim dle jejich analýzy spadala do sexuální dimenze. Domnívají se, že položka č. 6 může odrážet představu čínských pacientů, že CA ovlivňuje především sexuální život. I přes to, že nabízejí možnost v budoucích výzkumech revidovat položku č. 6, tvrdí, že vnitřní konstrukce čínské verze CECA10 je ekvivalentní původní verzi dotazníku (2). V našem případě jsme se zaměřili na položku č. 8, která byla faktorovou i shlukovou analýzou sice správně zařazena do sexuální dimenze, ale oproti ostatním položkám z této skupiny byla nejbližší skupině druhé (emocionální dimenzi). Pokud se ale podíváme na položku č. 8, troufáme si tvrdit, že tento výsledek obou analýz je celkem logický. Tvrzení v položce č. 8 totiž jako jediné v sexuální dimenzi obsahuje emoci, konkrétně strach z pohlavního aktu. Domníváme se tedy, že revize položky č. 8 není v dalších výzkumech nutná.

U české verze CECA10 jsme posuzovali kritériální (konkr. souběžnou) validitu pomocí Pearsonova korelačního koeficientu. Emocionální dimenze byla korelována s nástrojem SF-36, konkrétně s jeho částí indexem celkového psychického zdraví. Korelační koeficient dosáhl hodnoty 0,95, což značí mimořádně vysokou míru korelovanosti. Velmi podobného výsledku jsme dosáhli korelací sexuální dimenze s celkovým skóre dotazníku GRISS. Korelační koeficient vyšel v záporné hodnotě, jelikož shoda je zde ve smyslu nepřímé úměry – rostoucím hodnotám jednoho ukazatele odpovídají klesající hodnoty druhého. Hodnota koeficientu je $-0,93$. Korelaci jednotlivých skóre dimenzí CECA10 se dvěma odlišnými měřicími nástroji jsme prováděli zřejmě jediná. V jiných zahraničních studiích korelovali vždy celkové skóre CECA10 s jiným měřicím nástrojem. Guo a kol. 2018, si zvolili pro korelaci čínské verze CECA10 měřicí nástroj DLQI (Dermatology Life Quality Index), který je určen pro pacienty s dermatózou. Vybrali si ho vzhledem k tomu, že je v Číně jediným specializovaným nástrojem používaným k měření QOL u pacientů s kožním onemocněním. Korelační koeficient mezi čínskou verzí CECA10 a DLQI dosáhl hodnoty $-0,50$ (2). Také Vilata a kol. 2008, koreloval celkové skóre španělské verze CECA10 s dotazníkem DLQI. Korelační koeficient byl v jejich případě $-0,67$ (9). V porovnání s těmito dvěma studiemi je v našem případě kritériální validita na překvapivě vysoké úrovni. Dle Guo a kol. 2018, je dokonce velmi vzácné, pokud se hodnota korelačního koeficientu pohybuje v rozmezí 0,60-0,70 (2). V naší studii jsme ale dosáhli ještě

vyšších hodnot. Důvodem může být poměrně malý vzorek respondentek (60), oproti čínské studii (211 respondentů) a španělské studii (247 respondentů). Do naší studie byly zařazeny pouze ženy na rozdíl od ostatních studií, kde byli mezi respondenty také muži. Tyto dvě zahraniční studie a i několik dalších zahraničních studií, korelovaly kvalitu života žen a mužů s CA. Výsledky dokazují, že oproti mužům mají ženy výrazně horší celkovou QOL. Horších výsledků dosahovaly ženy i v emocionální a sexuální dimenzi (2, 7, 9, 11, 12). Tudíž i homogenním složením respondentů (jen ženy) se v našem případě dá vysvětlit vysoká míra korelovanosti.

Dotazník CECA10 byl použit ještě v dalších zahraničních studiích. Bohužel v nich autoři neověřovali jeho reliabilitu ani validitu. Současně ale použili vždy ještě minimálně jeden jiný měřicí nástroj k měření QOL a dle dosažených výsledků je zřejmé, že pokud respondenti dosáhli nízkého skóre v dotazníku CECA10, tak i dalším měřicím nástrojem byla zjištěna horší kvalita života (7, 8, 14).

LIMITY

Tato studie má několik limitů. 1. Naše studovaná populace je tvořena pouze ženami. 2. Výzkumné šetření probíhalo na vybraných gynekologických ambulancích v Ústeckém kraji a v jedné gynekologické ambulanci v Praze. 3. Velikost sledovaného vzorku respondentek je poměrně malá. Výsledky tudíž nemůžeme zobecnit na celou českou populaci. Lze přesto tvrdit, že dotazník je validován na vybranou populaci českých žen. Je tedy na místě, aby byla uskutečněna další studie, která zahrne větší vzorek respondentů a tento vzorek bude tvořen jak ženami, tak i muži. 4. Dotazníky vyplňovaly samy respondenty. Pokud by, ve spolupráci se ženou, dotazníky vyplňovali výzkumní pracovníci, mohli by se v budoucích studiích zaměřit na další zkoumání jiných oblastí, např. diskriminační validity.

ZÁVĚR

Vytvořili jsme českou verzi specifického dotazníku CECA10 pro hodnocení kvality života u pacientů s genitálními bradavicemi a podařilo se nám ověřit její reliabilitu a validitu u vybrané populace českých žen.

V české klinické praxi doposud neexistuje studie, která by zjišťovala úroveň kvality života u pacientů s genitálními bradavicemi a která by se zabývala tvorbou speciálního měřicího nástroje, který by šel aplikovat na pacienty s genitálními bradavicemi. Kvalita života těchto pacientů by se dala samozřejmě hodnotit i generickými měřicími nástroji, my jsme se ale rozhodli vytvořit českou verzi dotazníku CECA10,

- ted 2018 Dec 06]; 12(1):153-158. Available from: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/12/153>
13. Jeynes C, Chung MC, Challenor R. „Shame on you“ – the psychosocial impact of genital warts. *Int J STD AIDS* [Internet]. 2001 [cited 2018 Dec 06]; 20(8):557-560. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19625588>
 14. Dominiak-Felden G, Cohet C, Atrux-Tallau S, Gilet H, Tristram A, Fiander A. Impact of human papillomavirus-related genital diseases on quality of life and psychosocial wellbeing: results of an observational, health-related quality of life study in the UK. *BMC Public Health* [Internet]. 2013 [cited 2018 Dec 06]; 13(1):23. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24215264>
 15. Erdem Y, Özarmağan G. Evaluation of the quality of life in patients with genital warts. *Arch Turkish Derm Venerol* [Internet]. 2016 [cited 2018 Dec 06]; 50(1):21-24. Available from: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3f5fa246-ab59-435d-b836-1f4e74ebda3d%-40sessionmgr120>
 16. Badia X, et al. Combination of qualitative and quantitative methods for developing a new Health Related Quality of Life measure for patients with anogenital warts. *Health Qual Life Outcomes* [Internet]. 2005 [cited 2018 Jun 14]; 3(1):24-26. Available from: <http://www.hqlo.com/content/3/1/24>
 17. Eriksson T, Torvinen S, Woodhall SC, et al. Impact of HPV16/18 vaccination on quality of life: a pilot study. *Eur J Contracept Reprod Health Care* [Internet]. 2013 [cited 2018 Oct 16]; 18(5):364-371. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3109/13625187.2013.801953>

KONTAKT NA HLAVNÍHO AUTORA

Mgr. Alena Rosezínová
Katedra ošetrovatelství a porodní asistence
Fakulta zdravotnických studií
UJEP v Ústí nad Labem
Velká Hradební 13, Ústí nad Labem, 400 96
Alena.Hamanova@ujep.cz
(+420) 607 993 348

Přijato k recenzi: 19. 2. 2019

Přijato do tisku: 5. 5. 2019